

Malling and the Musk go to the movie

[Dagsavisen.no/kultur/2022/07/05/malling-og-moskusen-gar-til-filmen/](https://dagsavisen.no/kultur/2022/07/05/malling-og-moskusen-gar-til-filmen/)

Thale Engelsen



Film

- Some will say that we do not make it easy for ourselves, but at the same time we have got these films out to a wide audience, says director Kristian Landmark. Together with André Løyning and Dan Korneli, he makes documentaries about semi-famous artists.



Draws Sverre Malling while working on the muskrat. The documentary about them premieres in Haugesund. (Herman Ekendahl-Dreyer)

By Thale Engelsen

05/07/2022 06:00

– Han er uten tvil en interessant kunstner, men det var ikke bare derfor vi valgte å lage en dokumentarfilm om ham. I dette tilfellet er verket i seg selv kjempeinteressant: Det er et monumentalt mesterverk med en utrolig kompleks tilblivelse, og det er motivasjonen til Malling som er interessant.

Det sier filmregissør Kristian Landmark til Dagsavisen. Fredag fikk han bekreftet at dokumentarfilmen «Moskus – fortelling om et bilde» skal ha premiere under Den norske filmfestivalen i Haugesund 23. august i år. Dokumentarfilmen er et portrett av tegneren Sverre Malling og den komplekse skapelsen av det tre meter brede og halvannen meter høye bilde hans «Moskus», som tok ett år å tegne.

Filmen er regissert av Landmark, Andre Løyning og Dan Korneli. Landmark har også skrevet manus, mens Løyning er en av to fotografer, sammen med Herman Ekendahl-Dreyer. Landmark og Korneli er produsenter.

[Livet etter døden]



Filmregissør Kristian Landmark. (André Løyning)

Jubileumsår i Haugesund

Dette er den tredje filmen av Løyning og Landmark som vises under Filmfestivalen i Haugesund, og den andre filmen de lager sammen med Korneli.

– I år er det en ekstra stor ære å være der, da det er jubileumsfestival. Det er viktig for oss å få disse i utgangspunktet sære og smale filmene ut på denne brede og viktige scenen i Norge, som er et springbrett for å spre filmene våre videre. Filmfestivalen i Haugesund er den perfekte premiereplassen for oss, sier Landmark.

André Løyning og Kristian Landmark har laget dokumentarfilmer om kulturpersonligheter før, men først og fremst om musikere. I 2019 ga de ut filmen om den norske visesangeren Frank Tønnesen, bedre kjent som Tønes, og samme år avsluttet dokumentaren om ham Filmfestivalen i Haugesund. Også da var Korneli ansvarlig for klippingen. I 2016 lagde de filmen om støyrockbandet Årabrot – også den hadde premiere i Haugesund.



Regissør, produsent og filmklipper Dan Korneli. (Privat)

Sverre Malling filmatisert før

Malling er i sin kunst opptatt av temaer som forfengelighet, utenforskap og alternative verdensbilder. Han var rettstegner i 22. juli-rettssaken, som har gjort ham til et kjent navn i den norske offentligheten. I dokumentarfilmen avsløres det blant annet at bak hans valg av motiv ligger en sammensatt prosess der også hans opplevelser som rettstegner spiller inn.

Målene 180 x 263 er ikke en uvanlig størrelse i Mallings kunstnerskap. Tegningen, som opprinnelig heter «Norwegian Muskox», ble først vist på Haugar i februar 2016. «Sverre Mallings kunst har mange inngangsporter, men i bunn og grunn dreier den seg om identitetsproblematikk i konfrontasjon med en omskiftelig virkelighet», skriver Dagsavisens kunstanmelder.

Sverre Malling er en av Norges mest originale kunstnere, og er kjøpt inn av en rekke av de største museene og institusjonene. Han har jevnlig hatt utstillinger i Norge, både alene og sammen med andre. Han fikk et større publikum i forbindelse med utstillingen og boken der Malling satte sin egen kunst sammen med Louis Moes tegninger, noe som også var utgangspunktet for NRK-dokumentaren om Malling i serien «Kunstnerliv». Hans forrige utstilling var i London på Kristin Hjellegjerde Gallery, en begivenhet som fikk mye oppmerksomhet tross koronarestriksjonene som ikke tillot engang kunstneren selv å bidra på åpningen.

[Dokumentarfilmen «Tønes» – et finstemt hverdagsportrett]



Herman Ekendahl-Dreyer har fulgt Malling i mange år, fra før han begynte arbeidet og underveis i tegneprosessen. (Herman Ekendahl-Dreyer)

En skapning fra en annen tid

Å lage en dokumentarfilm om Malling og moskusen, var en enkel avgjørelse, konstaterer Landmark.

– Dette kunstnerportrettet viser en unik historie. Både Malling og moskusen har en egenart, og motivet av moskusen er ekstremt rikt, vakkert og foruroligende.

Landmark forteller litt mer om Malling, og hvorfor moskusen i seg selv er et interessant motiv:

– Malling fremstår noen ganger som en skapning fra en svunnen tid, men han har uttalt at han synes samtiden er interessant.

– Også dette dyret, da, som først ble importert fra Grønland og utplassert på Dovre. Hva det har med den norske folkesjela å gjøre, er en ting, men i filmen går vi også helt tilbake til underskogen ved Skedsmokorset, i et kratt der Malling vokste opp, og via hans opplevelser som rettstegner. Motivasjonen for å tegne «Moskus» er også en historie om hans liv og kunstnerskap.

En enkel avgjørelse

At Malling brukte ett år utelukkende på å tegne moskusen, mener Landmark sier mye om dedikasjon og motivasjon, i en tid hvor det ofte legges vekt på effektivitet og hurtighet. Med seg i filmskapelsen har de hatt fotograf Herman Ekendahl-Dreyer, som har fulgt Malling gjennom prosessen med å skape moskusen. Det har også André Løyning, som er Landmarks medregissør, gjort med sitt kamera.

– Det ga oss en sjelden tilgang på unike bilder fra tilblivelsen av dette mesterverket. Det er ikke så ofte en fotograf har fulgt en kunstner så lenge, både før han begynte og under selve prosessen. Som filmskapere har det gitt oss et unikt innblikk som gjør at vi kan følge prosessen visuelt og ikke bare verbalt.

– Da vi visste at vi hadde disse opptakene fra Dreyer og Løyning, var det en enkel avgjørelse, sier Landmark.

Takket være fotografenes innsats og Malling selv, har resten av filmteamet kommet til senere. Opptakene fra skapelsen av moskus-verket ble tatt helt tilbake i 2015, og er gjort over det som snart blir en tiårsperiode. Men selve filmprosjektet begynte først for halvannet år siden.

– Det er et spesielt prosjekt, med opptak vi aldri kunne planlagt. Hadde vi begynt prosjektet før kunne det styrt hans prosess for mye, og omvendt, men med det materialet vi har fått tilgang på tror jeg dette ble en veldig ærlig film.

[Fascinerende åpninger eller onde hensikter?]



André Løyning. (Mimsy Moller)

Underholdende om kunstnerliv

Blant Landmark og Løyning's motivasjon for å jobbe med smale motiver i dokumentarfilmene sine: kulturpersonligheter som er kjent blant noen, men likevel tilhører en subkultur, er tanken om å gjøre smale ting brede.

– Vi tror at hvis vi bare tør å lage det, så blir det gjerne bredere. Og setter man seg først ned og ser de, oppdager man at de er helt universelle, selv om de dreier seg om kunstnere. Også mener vi at disse filmene er underholdende.

Å få en film om en mann som tegner en moskus til å bli underholdende, ser de på som en morsom utfordring.

– Det universelle i disse filmene ligger i det som ligger bak kunstnernes motivasjon. Noen vil si at vi ikke gjør det lett for oss selv, og det vil de har rett i, men samtidig har vi fått disse filmene ut til et bredt publikum. Det er mye takket være filmfestivalen i Haugesund, som ser verdien i det vi gjør og bekrefter at det finnes et publikum for disse filmene.

Blant de tre filmene de har laget til nå tror Landmark denne er den med størst internasjonalt potensial, og understreker at de har store ambisjoner for «Moskus – fortelling om et bilde».

[Sigrid, støv og enhjørninger – slik var årets Roskilde]

En hyllest til tregheten

Landmark mener det å lage dokumentarfilm om Sverre Malling er nokså beslekta med det å lage film om musikere. Malling selv er hekta på musikk, og noe av hans inspirasjon kommer fra musikken, men også album-covre, som Iron Maiden sine.

– Musikk er essensielt også i denne filmen, vi bruker musikk av Marius Christiansen og Elds Mark, som Malling hører på når han tegner, for å finne tonen i kunsten hans.

Men først og fremst ser han en rød tråd i den komplekse motivasjonen til å jobbe langsomt, og hvordan Mallings motivasjon til å tegne henger sammen med hvorfor han begynte som kunstner i utgangspunktet.

– Det handler de andre filmene våre om også, å fortelle på en tilgjengelig måte hva som har skapt motivasjonen til en kunstner. Det tror vi er historier som kan underholde og inspirere på et bredt plan.

Filmen om Malling og moskusen er også en hyllest til tregheten som har forsvunnet ut av tiden.

– Den vanvittige tålmodigheten enkelte kunstnere har hatt! Og dyret moskus er også et tregt vesen. Vi vil hylle tregheten, som en skarp kontrast til hele vår moderne tid. Det høres kanskje kjedelig ut, men det er det altså ikke. Forhåpentligvis gir det en meditativ effekt til filmen, sier Landmark.

Saken fortsetter under videoen

Gir seg ikke

Korneli, Landmark og Løyning har ingen umiddelbare nye prosjekter i tankene, men håper de fram til nå, gjennom sine tre filmer, har klart å fortelle noe om den rare motivasjonen som kan ligge bak fantastisk kunst. Og det ønsker de å fortsette med.

- We will definitely be looking for new and similar film projects. But first we will have a premiere of this more than strange artist portrait in Haugesund. It's something to be proud of, but we do not intend to give up yet.

Keep yourself updated. Receive a daily newsletter from Dagsavisen